

Motion till riksdagen 2005/06:So221

av Anita Brodén (fp)

Stöd till självmordsbenägna personer och deras anhöriga

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om speciella insatser för personer som löper störst risk att hamna i ett självdestruktivt beteende.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av rutiner samt resursförstärkning till psykiatrin.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd och stimulans för frivilligorganisationerna som arbetar med självmordsbenägna och deras anhöriga.

Motivering

Bakom självmord ligger en rad olika orsaker. Enligt riksdagens utredningstjänst lider ungefär en tredjedel av dem som försöker begå självmord av långvarig psykisk störning, en tredjedel av en övergående störning och en tredjedel är psykiskt friska. Bland dem som hyser självmordstankar är mycket få psykiskt sjuka. De har andra besvär som vantrivsel, fysisk och psykisk trötthet samt kroppsliga symptom.

Andra utsatta grupper är missbrukare av alkohol och narkotika, hivsmittade och aids sjuka samt människor som utsatts för kränkningar av olika slag, t.ex. mobbning, misshandel och olika typer av sexualiserat våld. Invandrare som utsatts för tortyr och andra krigsskador är ytterligare en riskgrupp.

Vanlig dödsorsak

Sverige har traditionellt haft ett rykte som ett land med hög självmordsfrekvens, men efter uppgången på 1960- och 1970-talen uppvisar självmordsta-

Fel! Okänt namn på

len för den svenska befolkningen en stabil nedgång. I Sverige är självmordens andel ca 1,5–2,0 % av den totala dödligheten. Enligt Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (Nasp) är dock självmord den vanligaste dödsorsaken bland män i åldersgruppen 15–44 år och den näst mest utbredda för kvinnor.

Barn

Flickor är mer hjälpsökande än pojkar. Sammantaget handlar nästan åtta av tio av de stödjande kontakterna om flickor. Antalet samtal och mejl till Bris (Barnens rätt i samhället) från unga flickor med självmordstankar och självdestruktivt beteende fortsatte att öka under fjolåret. Kontakterna med flickor som berättar att de skär sig med rakblad eller andra tillhyggen ökade med hela 40 %. Totalt hade Barnens rätt i samhället 22 000 stödjande kontakter med barn och ungdomar 2004, visar den nya årsrapporten. Familjekonflikter är den vanligaste orsaken till nödroppen. En stor del av misshandeln och de sexuella övergreppen på barn sker också i hemmen.

Under 2004 svarade Bris ideella medarbetare på sammanlagt drygt 22 000 stödjande och statistikförda kontakter i tal och skrift från barn och ungdomar. Av dessa var drygt 14 000 samtal och nästan 8 000 mejl.

Totalt sett var barnkontakterna under föregående år lika många som under 2003, men trenden är att mejlen ökar ungefär lika mycket som de stödjande samtalen minskar. Utöver de statistiskt behandlade barnkontakterna inkom drygt 40 000 kortare s.k. testsamtal samt knappt 2 000 mejl som besvarades informativt.

Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet har nu fått uppdraget att ta fram underlag till ett nationellt program för att minska självmorden. Den nationella plan som redan finns har inte haft någon större effekt.

Psykiatrin

Den bristande kontinuiteten i den psykiatriska vården kan vara en självmordsrisk för många. En undersökning av den psykiatriska slutenvården för 34 unga människor som senare tagit sina liv visar att medan kontinuiteten inom barnpsykiatrin är god så brister den inom vuxenpsykiatrin och att detta har haft betydelse för att ungdomarna tagit sina liv.

Ett annat problem som anknyter till problem med kontinuitet i vården har förts fram av Riksorganisationen för suicidprevention och efterlevandes stöd (Spes). Föreningen sprider kunskap och vill öppna upp för samtal om självmord. Man har påtalat att vården inte alltid reagerar med uppsökande verksamhet när en självmordsnära person inte kommer på avtalat återbesök. Det måste vara en uppgift för vården att alltid undersöka varför en person med

Fel! Okänt namn på

dessa problem inte kommer till en tidigare bestämd konsultation. Här krävs förmodligen både en översyn av rutiner och resursförstärkning.

Eftersom man generellt kan säga att den psykiska öppenvården har kunskap om vilka beteenden och mekanismer som kan fungera som varningssignaler samt har möjligheter att bearbeta självdestruktiva beteenden genom psykiskt stöd och terapeutiska behandlingar är det angeläget att denna del av behandlingen prioriteras. Det ligger i depressionens art att man får självmordstankar. Om depressionen inte behandlas kan tankarna till slut få fäste.

Det finns en rad frivilligorganisationer till vilka självmordsbenägna personer och deras anhöriga kan vända sig för hjälp och stöd. Dessa gör en ovärderlig insats och deras arbete bör på olika sätt underlättas och stimuleras.

Stockholm den 19 september 2005

Anita Brodén (fp)